

ДЖОН
ГРИШАМ
СУЛИ

РОМАН

Превела от английски
НАДЕЖДА РОЗОВА

ОБСИДИАН
СОФИЯ

*В памет на
МАЙКЪЛ РЪДЕЛ
(1943 – 2021),
най-добрия адвокат, когото познавам,
безукорен джентълмен и верен приятел*

1

През април, когато Самуел Сулеймон беше поканен на проби за националния отбор, той беше седемнайсет-годишен, висок метър и осемдесет и осем и смятан за обещаващ пойнтгард. Беше известен както с бързината и отскока си, така и с хаотичните си пасове и посредствената стрелба.

През юли, когато отборът отпътува за Америка от столицата на Южен Судан, Джуба, той вече беше метър и деветдесет и три, също толкова бърз, още по-хаотичен с топката и все така неточен в стрелбата. Не си даваше сметка колко е пораснал, защото това не беше необичайно за един тийнейджър, но износените баскетболни маратонки му стискаха, а глезените му се подаваха изпод единствения му доста окъсял панталон.

През април, когато пристигна поканата, в Лота настанаха буйни празненства. Самуел живееше в това затън-тено село в покрайнините на трийсетхилядния град Румбек. Беше прекарал там целия си живот, предимно в игра на футбол и баскетбол. Майка му Биатрис беше домакиня, слабообразована като всички жени в селото. Баща му Аяк преподаваше в местното училище с две класни стаи, построено от мисионери преди няколко десетилетия; беше по-скоро навес, отколкото сграда. Когато не дриблираше по прашните баскетболни игрища, Самуел рабо-

теше в зеленчуковата градина на семейството заедно с по-малките си братя или продаваше продукцията край пътя.

Засага в Лота беше относително спокойно и животът не беше лош. Вече втора година в страната се водеше ожесточена гражданска война – краят ѝ не се виждаше, – но макар ежедневието на хората да беше несигурно, те преживяваха някак и се надяваха утрото да им донесе нещо по-добро. Децата бяха на улицата по цял ден, ритяха или тупкаха топка – спортуваха за забавление.

Още от тринайсетгодишен Самуел беше най-добрият баскетболист в селото. Мечтата му, като на всяко друго дете тук, беше да играе в колежански отбор в Америка и да стигне до НБА, разбира се. В Националната баскетболна асоциация имаше няколко играчи от Южен Судан, които всички у дома боготворяха.

Когато в селото се разчу за поканата, съседите на семейство Сулеймон започнаха да се стичат пред кирпичената им къща със сламен покрив. Искаха да отпразнуват зашеметяващата новина. Някои жени носеха кани чай от джинджифил и канела или сок от тамаринд. Други пристигнаха с подноси фъстъчени сладки или бисквити, поръсени със захар. Това беше паметен момент в най-новата история на селото. Възрастните прегръщаха Самуел и му се възхищаваха. Хлапетата искаха да го докоснат – в техните очи той беше новият национален герой.

Момчето се наслаждаваше на всяка секунда, но се старееше да напомня на всички, че е поканен само за проби. Трудно се влизаше в младежкия отбор, защото добрите играчи бяха много, особено в Джуба, където баскетболните клубове имаха дълга история и срещите се провеждаха на игрища с твърда настилка и дори паркет. В Лота, подобно на всички села в отдалечените райони, мачовете се играеха на открито, върху бетон или пръст. Самуел обясняваше, че само десет момчета ще

бъдат избрани да отпътуват за Америка, където към тях ще се присъединят още петима, всичките от Южен Судан. Отборът щеше да участва в селекционни турнири в Орlando и Лас Вегас, където щеше да има стотици скаути на студентски отбори. Може би дори някои от НБА.

Когато заговориха за срещите в Америка, всички се развълнуваха още повече и никой не обърна внимание на предупрежденията на Самуел. За тях той вече пътуваше натам. Беше отраснал по селските игрища пред очите им, те знаеха колко ценен ще е за всеки отбор и мечтаеха с него. Празненството продължи до късно през нощта и когато Биатрис най-сетне го прекрати, Самуел си легна неохотно. Но не го ловеше сън. Цял час седя на леглото в тясната стаичка, в която спеше с по-малките си братя Чол и Джеймс, и тримата развълнувано си шушукаха. Над леглата им висеше голям плакат на Ниоло, най-известния баскетболист от Южен Судан, литнал високо над коша, докато забиваше топката с екипа на „Бостън Селтикс“, който Самуел често си фантазираше, че носи.

На следващата сутрин стана рано, за да събере яйцата от полозите – първата му работа за деня. Закуси набързо и пое към училището с раницата и баскетболната си топка. Джеймс и Чол го последваха до близкото игрище, където той постреля около час, а те му връщаха топката. Дойдоха още момчета и познатото дриблиране и добродушните закачки огласиха сънливото утро.

В осем часа, колкото и да не искаха, прекъснаха играта и Самуел тръгна към училището с братята си. Беше в последния клас на гимназията, оставаше му един месец до дипломирането. Смяташе се за късметлия – по-малко от половината негови връстници, само момчета, щяха да завършат средно образование, а за университет дръзваха да мислят една шепа. Нямахме девически паралелки.

Самуел крачеше към училището, дриблираше и мечтаеше за колежите отвъд океана.

2

Две седмици по-късно, в петък сутринта, цялото семейство извървя дългия път до автогарата в Румбек, откъдето Самуел щеше да замине за Джуба. Престоеше му един уикенд на напрегнато съревнование. Махаха му за „сбогом“, а майка му и сестра му бършеха сълзите си. Той щеше да се върне в понеделник.

Потеглиха с едночасово закъснение, което за Южен Судан си беше почти навреме. Разписанието беше гъвкаво заради лошите пътища и препълнените автобуси. Нерядко се случваше изобщо да не дойдат или пък да се развалят. Не беше необичайно да закъсат наред път и пътниците да ходят пеша до най-близкото село.

Самуел седеше на предната седалка, притиснат между двама мъже, които обясниха, че пътуват вече три часа. Отиваха в Джуба да си търсят работа, доколкото той разбра. Не беше сигурен, защото говореха английски лошо и вмъкваха думи от племенното си наречие нуер. Той беше динка, най-голямата етническа група в страната, и първият му език беше динка, а вторият – английски. Майка му говореше четири езика.

От другата страна на тясната пътека седеше жена с три ококорени и смълчани деца. Самуел ги заприказва на английски, обаче те не реагираха. Майката каза нещо на най-голямото дете, но Самуел не разбра нито дума.

В автобуса нямаше климатик, а прахолякът от застлания с чакъл път влизаше през отворените прозорци и се стелеше навсякъде: върху дрехите, чантите, седалките, пода. Возилото се клатушкаше и подскачаше по главния път за Джуба и от време на време спираше, за да вземе някой, който му махаше, или за да слезе пътник.

След като стана ясно, че Самуел е баскетболист, който може би ще замине да играе в Америка, той се превърна в център на внимание. Баскетболът беше новата гордост на Южен Судан, бляскаво обещание, което понякога позволяваше на хората да забравят за яростния етнически конфликт. Повечето им баскетболисти бяха високи и слаби и играеха с ожесточение, което изумяваше американските треньори.

Ето защо пътниците разговаряха надълго и нашироко за баскетбола със Самуел. Спираха във всяко село и качваха още пътници. Допустимият брой се оказа променлива величина и скоро шофьорът изпрати по-младите, сред които и Самуел, да се качат на покрива и да се погрижат чантите и кашоните да не изпадат. Като наближиха Джуба, асфалтът замени чакъла и автобусът вече не друсаше толкова. Поумълчаха се, докато минаваха покрай километрични гета с бараки, а после покрай квартали с по-стабилни постройки. Шест часа след като потегли от Лота, Самуел слезе от автобуса на централната автогара, истинско гъмжило от пристигащи и заминаващи. Упътиха го как да стигне до Университета на Джуба и после вървя до там един час. Беше идвал в столицата само веднъж и сега отново се смая от съвременните удобства, павираните улици, неистовото улично движение, високите сгради, оживлението и добре облечените хора. Ако не успееше да влезе в отбора, Самуел смяташе да продължи образованието си тук. Искаше му се да живее в този град, стига да беше възможно, и да усвои някаква професия.